

ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК СИСТЕМОТВОРЧИЙ ЧИННИК ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Актуальність теми дослідження: на даний момент ця тема є дуже значущою, оскільки екологічна культура обумовлює відповідність соціальної діяльності і законів природної цілісності, зокрема, відповідність людської активності і такої якості природного середовища, як його життєпридатність. Наука, техніка, технологія в полі екологічної культури є специфічними способами самовизначення людського буття у його взаємозв'язку з природою в процесі суспільно-історичної практики. **Мета дослідження:** Дослідити феномен екологічної культури у широкому діапазоні теоретичних та практичних виявів, а також особливості його генези та формування як чинника становлення екологічної безпеки суспільства. Визначено складові екологічної культури, параметри, рівні її розвитку. Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання дослідження:** пояснити значення екологічної культури в розбудові екологічної та, в кінцевому підсумку, національної безпеки держави. **Об'єкт дослідження:** Регулятор екологічної культури. **Предмет дослідження:** Екологічна культура як чинник екологічної безпеки. **Завдання дослідження:** Проаналізувати екологічну культуру і безпеку. Екологічна культура є такою життєдіяльністю людини, за якої відбувається адаптація (трансформація) навколишнього природного світу до людини, а її самої – до довкілля. Тому екологічна культура окреслює коло питань, пов'язаних з використанням людиною природи, перетворенням її у власних інтересах, а також із наслідками такої діяльності. Формування екологічної культури здійснюється на основі екологічної освіти й екологічного виховання. Саме екологічній освіті і екологічному вихованню приділяється важливе місце в підготовці фахівця з високим рівнем екологічної культури. Регулятором екологічної культури виступає екологічна свідомість, а інструментом формування екологічної свідомості є екологічні цінності, історично обумовлені форми зацікавленого діяльного ставлення суб'єктів до об'єктів природи. Екологічна етика створює моральні бар'єри у суспільстві, що забороняють певні дії стосовно природи; передбачає критичне тестування природоохорони на людиновимірність, духовність; виступає свого роду засобом з'ясування абсолютно нових, на перший погляд незрозумілих і непередбачуваних екологічних ситуацій. Екологічна естетика виробляє норми, що відповідають категорії прекрасного у філософській естетиці. Синтез позитивного природоохоронного етнічного досвіду з досвідом реальних перетворень життя визначає якість екологічної культури. Основою інституалізації екологічної культури є її процесуальне (діяльнісне) буття. Рівні екологічної культури або її стан на різних етапах розвитку суспільства найбільш очевидно проявляються у феномені природокористування. В результаті аналізу та дослідження виділяються чотири основні рівні екологічної культури, що відповідають привласнюючому, продукуючому, інноваційному, інформаційному природокористуванню [1, с. 223-227]. Першою, найбільш загальною основою дослідження екологічної безпеки, є філософсько-антропологічний підхід. Оцінка екологічної безпеки регіону може бути як якісною, у вигляді оціночної класифікації систем, так і з використанням кількісних показників, які інтегрують критерії екологічної безпеки із урахуванням їхніх антропологічних вимірів: співвідношення теплозабезпеченості і зволоження регіону, демографічні, господарські і соціально-медичні показники, зокрема, щільність населення, стан ґрунтів, захворюваність населення, тривалість життя, дитяча смертність. В кожному випадку екологічна небезпека обумовлюється загальними техніко-економічними параметрами системи споживання природних ресурсів і конкретними формами цього привласнення в даному соціально-природному просторі. Передумовою формування теорії екологічної безпеки є загальна теорія безпеки, зокрема національної безпеки. Проте теорію національної безпеки не слід розуміти як універсальну, що розглядає всі види безпек і виробляє єдині принципи захисту в будь-якій сфері суспільного життя. Екологічна безпека розглядається не як складова системи безпеки суспільства, а як інтегратор, здатний, з одного боку, консолідувати суспільство, а з іншого – створити безпечну основу його сталого розвитку [2, с.154-178]. Екологічна безпека як інтегруюча складова національної безпеки залежить від ґрунтовності знань про природу і дій, спрямованих на збереження і поліпшення навколишнього природного середовища шляхом розумного втручання, а не руйнування його в процесі нерационального використання. Це в загальному підсумку залежить від рівня екологічної культури. З тези, що суспільство сталого розвитку може функціонувати тільки на базі суттєво відмінних від сучасних споживачьких інтересів і мотивацій діяльності, впливає нагальна необхідність формування нових уявлень про доцільність людських потреб і можливостей їх задоволення, яка може бути реалізована засобами екологічної освіти та виховання [3, с.120]. **Висновок:** Отже, формування екологічної культури є динамічним й комплексним процесом, на ефективність якого впливає еколого-ціннісна складова та освітньо-середовищна складова.

Список використаних джерел

1. Курняк Л.М. Формування екологічної культури як пріоритет сучасної освітньої політики / Л.М. Курняк // Мультиверсум. Філософський альманах : зб. наук. праць. 2006. Вип. 56. С.223-227.
2. Крисаченко В.С. Екологічна культура: теорія і практика / Крисаченко В.С. К. : Заповіт, 1996. 352 с.
3. Карпенко В.Є. Проблеми екології: гуманістично-ноосферне осмислення. Навчальний посібник. Суми, 2011. 168 с.